

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 27 grudnia 2016 roku Gmina M. Ł. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od Związku (...) z siedzibą w Ł. kwoty 756.293,95 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2014 roku tytułem zwrotu niewykorzystanej wpłaty na wydatki majątkowe za okres uczestnictwa Gminy M. Ł. w Związku (...) z siedzibą w Ł. w latach 2010-2013 oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że w okresie uczestnictwa w Związku, Gmina Ł. w oparciu o corocznie uchwalany budżet i plan finansowy wpłaciła na rzecz Związku łącznie kwotę 1.156.369,32 zł tytułem tzw. składki inwestycyjnej z przeznaczeniem na wydatki majątkowe:

- w 2010 roku dokonano wpłaty kwoty 49.308,60 zł, wydatki majątkowe Związku stanowiły 34,59% co w przypadającej na Gminę M. Ł. część daje kwotę wykorzystaną w wysokości 17.055,85 zł;

- w 2011 roku wpłata wynosiła 201.283,77 zł, wydatki majątkowe – 26,82%, zatem z wpłaty Gminy M. Ł. wydatkowana była kwota 54.011,13 zł;

- w 2012 roku wpłata wyniosła 603.851,30 zł, wydatki majątkowe – 51,22%, z wpłaty powódki wydatkowana była kwota 309.292,64 zł;

- w 2013 roku wpłata wyniosła 301.925,65 zł, wydatki majątkowe – 6,53%, z wpłaty powódki wydatkowana była kwota 19.715,75 zł;

Zatem łącznie środki wykorzystane przez Związek na wydatki majątkowe z wpłaty dokonanej przez powódkę stanowiły kwotę 400.075,37 zł.

Nie osiągnięto celu rzeczowego, dla którego powołano Związek, wobec czego powodowa Gmina podjęła uchwałę o wystąpieniu ze związku w dniu 26 września 2013 roku, a członkostwo powódki w pozwanym Związku ustało z dniem 31 grudnia 2013 roku.

W opinii powódki, z uwagi na nieosiągnięcie zakładanego celu, pozwany Związek w sposób nieuzasadniony dysponował i dysponuje mieniem powódki w postaci środków finansowych wpłaconych tytułem wpłaty członkowskiej w części obejmującej składkę inwestycyjną niewykorzystaną na koniec roku ustania członkostwa w związku z dokonanymi i udokumentowanymi wydatkami na realizację wspólnego przedsięwzięcia.

(pozew k. 2-9)

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Podniesiono, że termin realizacji celu nie został przez przystępujące do Związku gminy wyznaczony, a szeroko określone zadania podlegają realizacji przez czas nieoznaczony. Rolą Związku było utworzenie i prowadzenie kompleksowego regionalnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, zaś w opinii strony pozwanej, cel ten jest realizowany z należytą starannością.

Wskazano również, że powódka dochodzi roszczenia wskazując jako podstawę rozliczeń § 36 ust. 1 Statutu, który stanowi, że „występujący uczestnik ma prawo do zwrotu mienia przez niego wniesionego do Związku”, zaś zgodnie z ust. 2 tego przepisu „gminie występującej lub wykluczonej ze Związku zwraca się mienie przez nią przekazane na rzecz Związku w naturze”. Jednakże statut wyraźnie odróżnia mienie od wniesionych wpłat członkowskich.

(odpowiedź na pozew k. 95-99)

Powódka w piśmie złożonym na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku podniosła, że wydatki na wpłatę tytułem składek wnoszonych na rzecz Związku pochodziły z części obejmującej wydatki majątkowe, a zatem walory te stanowiły mienie gminy zgodnie z brzmieniem przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym.

(pismo procesowe k. 184-187)

Do zakończenia postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska procesowe.

(protokół rozprawy z dnia 18 września 2017 roku k. 245, czas nagrania 01:33:19-01:33:34)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W czerwcu 2009 roku 24 gminy z terenu województwa (...), między innymi Gmina M. Ł., zawiązały Związek (...), którego zadaniem miało być zaspokajanie potrzeb publicznych i interesów mieszkańców zrzeszonych gmin, w zakresie rozwiązywania problemów związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w szczególności:

1) utworzenie i prowadzenie kompleksowego regionalnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w celu realizacji własnych zadań gmin, który będzie obejmował działania w zakresie:

a) zapobiegania powstawaniu odpadów,

b) selektywnego zbierania i odbierania odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych wydzielonych z odpadów komunalnych,

c) odzysku i unieszkodliwiania odpadów w procesach innych niż składowanie,

d) przygotowania, realizacji budowy, utrzymania i eksploatacji Zakładu (...) wspólnego dla uczestników Związku, zapewniającego co najmniej następujący zakres usług: odzysk, w tym recykling poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych, kompostowanie, składowanie przetworzonych zmieszanych odpadów resztkowych;

1) rekultywacja wyeksploatowanych składowisk odpadów;

2) pozyskiwanie środków inwestycyjnych i innych w celu realizacji zadań funkcjonowania regionalnego systemu gospodarowania odpadami.

Zgodnie z brzmieniem § 28 Statutu dochody Związku miały stanowić: coroczne wpłaty członkowskie na rzecz Związku, wnoszone przez uczestników w wysokości ustalonej przez Zgromadzenie, dochody z majątku zakładów, przedsiębiorstw i urzędzeń Związku, wpływy jednorazowe uzyskane ze sprzedaży części majątku Związku, dotacje, darowizny i zapisy dokonywane na rzecz Związku oraz wpisowe – niezależne od obowiązku uiszczenia corocznych wpłat członkowskich należnych Związkowi od gminy od dnia jej przystąpienia (§ 33 ust. 2). Wysokość corocznej wpłaty członkowskiej przypadającej na gminę będącą uczestnikiem Związku, ustalana miała być proporcjonalnie według ilości mieszkańców stale zamieszkałych na terenie danej gminy (§ 29 ust. 2).

Statut przewidywał również możliwość przekazywania na własność Związku składników mienia ruchomego i nieruchomości na realizację jego zadań, o ile Zgromadzenie wyrazi na to zgodę (§ 29 ust. 7). W takim przypadku Zgromadzenie mogło postanowić o zmniejszeniu wysokości należnej od danej gminy wpłaty członkowskiej na rzecz Związku, o wartość mienia wniesionego na własność Związku według stanu i cen obowiązujących w dacie wniesienia.

Według § 35 ust. 3 Statutu wystąpienie ze Związku uczestnika oraz jego wykluczenie, nie zwalniało gminy z obowiązków określonych w § 29 (tj. w zakresie corocznej wpłaty członkowskiej) za okres, w którym Związek świadczył na jej rzecz usługi. Jednocześnie, zgodnie z brzmieniem § 36, występujący lub wykluczony ze Związku uczestnik miał prawo do zwrotu mienia, przez niego wniesionego do Związku – w naturze, zaś w przypadku braku możliwości

zwrotu w naturze, przewidziano możliwość zwrotu jego wartości według cen obowiązujących w dacie wystąpienia lub wykluczenia gminy ze Związku.

Związek został zarejestrowany w Rejestrze związków międzygminnych w dniu 5 czerwca 2009 roku, zaś w dniu 24 września 2009 roku ogłoszono jego Statut.

(obwieszczenie Wojewody (...) k. 12-15v , informacja MSWiA k. 101)

Związek (...) przyjął do realizacji projekt budowy (...) Zakładu (...) ((...)) w P., który przed rejestracją Związku prowadziło Stowarzyszenie (...). W gminie Ł. istniało funkcjonujące składowisko odpadów w J., które miało zostać zamknięte i zrehabilitowane w momencie uruchomienia (...) w P.. Jednakże w chwili przystąpienia Gminy Ł. do Związku nie istniało zagrożenie dla tej gminy, że nie będzie miała gdzie składować odpadów. Uruchomienie (...) w P. planowano początkowo na 2012 rok, później na 2014 rok. W Statucie nie oznaczono przewidywanego czasu zakończenia inwestycji, ani całkowitych kosztów jego realizacji.

(plan gospodarki odpadami dla miasta Ł. w latach 2009-2016 k. 19, plan gospodarki odpadami województwa (...) na 2011 rok k. 20-20v, plan gospodarki odpadami województwa (...) na 2012 rok k. 21-25 , zeznania świadka A. W. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 194, czas nagrania 01:24:18- 01:51:21, zeznania świadka K. P. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 194-195, czas nagrania 01:51:21-02:14:01 , zeznania K. K. na rozprawie w dniu 18 września 2017 roku k. 214v, czas nagrania 00:09:37-00:50:22)

Zgodnie z brzmieniem § 29 Statutu uchwałami Zarządu określano wysokość corocznych wpłat członkowskich. Składki były ustalane na zasadzie proporcji liczby mieszkańców danej gminy, z rozróżnieniem na część inwestycyjną oraz część na utrzymanie bieżącej działalności Związku. Wpłata miała następować w dwóch ratach – do 30 marca i do 30 września każdego roku. Składka inwestycyjna w 2010 roku wynosiła 2-3 zł od mieszkańca, zaś w 2013 roku – ponad 20 zł. Składki inwestycyjne w momencie wpłaty stanowiły dochód Związku, a z chwilą spożytkowania w ramach inwestycji stawały się mieniem. Związek nie prowadził subkont dla poszczególnych gmin, tylko jedno konto, z którego realizowano wydatki na inwestycje. Gmina M. Ł. uiszczala składki na rzecz Związku w latach 2010-2012 oraz I raty za 2013 rok - w ustalonych kwotach. Gmina Ł. nie wniosła do Związku mienia ruchomego ani nieruchomości.

(uchwały wraz z załącznikami określającymi wysokość wpłat k. 165-170, wyciągi bankowe k. 80-84 , zeznania świadka J. H. (1) na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 192-193, czas nagrania 00:17:28-00:55:51 , zeznania świadka G. M. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 193-194, czas nagrania 00:55:51-01:24:18 , zeznania świadka A. W. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 194, czas nagrania 01:24:18- 01:51:21 , zeznania świadka K. P. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 194-195, czas nagrania 01:51:21-02:14:01 , zeznania świadka D. K. na rozprawie w dniu 17 lipca 2017 roku k. 204v, czas nagrania 00:04:18-00:24:14 , zeznania świadka J. D. na rozprawie w dniu 17 lipca 2017 roku k. 205, czas nagrania 00:28:04-00:45:29 , zeznania K. K. na rozprawie w dniu 18 września 2017 roku k. 214v, czas nagrania 00:09:37-00:50:22)

Spotkania członków Zgromadzenia odbywały się regularnie na posiedzeniach. Inwestycja miała być realizowana w gminie B., zabezpieczenie finansowe miało pochodzić ze środków zewnętrznych, w tym ze środków unijnych, część miała być zabezpieczona ze składek członków Związku. Początkowo zajęto się wykupem gruntów pod planowaną inwestycję i uregulowaniem ich stanu prawnego. Na grunty wydatkowano kwotę ok. 2 mln zł – finansowaną ze składek inwestycyjnych. Gromadzono niezbędną dokumentację – w toku postępowania powstał problem związany z brakiem akceptacji wybranej lokalizacji przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska z powodu zbyt niskiej podmokłości terenu. Pierwotnie przewidywano w przygotowywanym obiekcie składowanie odpadów i ich utylizację oraz składowanie azbestu. Wobec sprzeciwu mieszkańców odstąpiono od składowania azbestu.

(zeznania świadka J. H. (1) na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 192-193, czas nagrania 00:17:28-00:55:51 , zeznania świadka G. M. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 193-194, czas nagrania 00:55:51-01:24:18 , zeznania świadka A. W. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 194, czas nagrania 01:24:18- 01:51:21)

W kolejnych latach funkcjonowania Związku, na zakończenie każdego roku finansowego sporządzano sprawozdanie finansowe oraz bilans z wykonania budżetu, które następnie były zatwierdzane uchwałami Zgromadzenia.

(dokumentacja księgową k. 26- 79)

Żadna z uchwał Zgromadzenia w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z wykonania budżetu Związku nie była zaskarżona w przewidzianym trybie przez Gminę M. Ł..

(zeznania świadka J. H. (1) na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 192-193, czas nagrania 00:17:28-00:55:51, zeznania świadka G. M. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 193-194, czas nagrania 00:55:51-01:24:18)

Uchwałą z dnia 18 czerwca 2013 roku upoważniono Zarząd Związku do złożenia wniosku aplikacyjnego o dofinansowanie projektu budowy (...) w P. w ramach Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Ł.. We wniosku tym wskazano, że projekt będzie realizowany w latach 2013-2015. Jednym z warunków wniosku było posiadanie co najmniej 150.000 mieszkańców objętych projektem. W sierpniu 2013 roku poinformowano Związek, że wniosek o dofinansowanie został przyjęty do dalszej oceny – znalazł się na 6 miejscu listy rankingowej. Jednocześnie zwrócono uwagę, że w przypadku, kiedy okaże się, że konieczna jest zmiana zakończonej wcześniej oceny projektu w zakresie kryterium formalnego lub merytorycznego, może zostać przeprowadzona ponowna ocena wniosku w tym zakresie.

(uchwała nr XII/45/13 k. 175-176, zawiadomienie k. 159-162 , zeznania świadka G. M. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 193-194, czas nagrania 00:55:51-01:24:18 , zeznania świadka A. W. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 194, czas nagrania 01:24:18- 01:51:21 , zeznania świadka D. K. na rozprawie w dniu 17 lipca 2017 roku k. 204v, czas nagrania 00:04:18-00:24:14 , pismo Ministerstwa Środowiska k. 203, zeznania R. N. na rozprawie w dniu 18 września 2017 roku k. 245, czas nagrania 00:52:37-01:32:42)

Rada Miejska w Ł. w dniu 26 września 2013 roku podjęła uchwałę o wystąpieniu Gminy M. Ł. ze Związku (...) – ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2013 roku.

(uchwała nr XLVI/316/2013 k. 85)

Przed wystąpieniem Gminy Ł. ze Związku, wystąpiły z niego Gminy R. i G., w tym samym czasie wystąpiła także Gmina Ł.. Wobec wystąpienia (...) R. i G. Zgromadzenie podjęło w dniu 19 marca 2013 roku uchwały, w których dokonano rozliczenia wg zasady, że gmina zobowiązana jest wnieść składkę na bieżącą działalność w pełnej wysokości za okres do końca roku ustania członkostwa, zaś składkę inwestycyjną w wysokości proporcjonalnej do dokonanych wydatków inwestycyjnych zrealizowanych na koniec roku ustania członkostwa. Jednakże uchwałami z dnia 22 września 2014 roku ustalono, że występujące ze Związku gminy mają obowiązek wnieść obie składki w pełnej wysokości.

(uchwały w sprawie szczegółowych zasad rozliczenia majątkowego Gminy R. i Gminy G. k. 210-215)

Z uwagi na zmianę liczby mieszkańców objętych systemem w wyniku występowania gmin ze Związku, zmieniały się jego źródła finansowania. Finansowanie inwestycji w P. było obliczone na około 170.000 mieszkańców, zaś po wystąpieniu Gminy Ł. liczba mieszkańców spadła poniżej 150.000. Wiązało się to z możliwością wykluczenia z projektu o dofinansowanie, pomimo złożonego wcześniej wniosku. Dzięki przystąpieniu do Związku (...) w 2014 roku minimalna liczba mieszkańców została ponownie osiągnięta.

(zeznania świadka K. P. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 194-195, czas nagrania 01:51:21-02:14:01 , zeznania R. N. na rozprawie w dniu 18 września 2017 roku k. 245, czas nagrania 00:52:37-01:32:42)

Pismami z dnia 8 kwietnia oraz 9 czerwca 2014 roku Gmina M. Ł. zwróciła się do Związku o udzielenie informacji w przedmiocie rozliczenia majątkowego z Gminą. W odpowiedzi, pismem z dnia 25 czerwca 2014 roku, Związek poinformował gminę o obowiązku uregulowania składek członkowskich oraz o zasadach rozliczeń Związku. W dniu 24

lipca 2014 roku Gmina Ł. wezwała Związek do podjęcia uchwały w przedmiocie rozliczenia majątkowego powodowej Gminy.

(pism a Gminy k. 86 -87, odpowiedź Związku k. 164, wezwanie do podjęcia uchwały k. 88)

W Uchwale Zgromadzenia nr XXI/73/2014 z dnia 21 sierpnia 2014 roku wskazano, że Miasto Ł. w okresie, gdy było uczestnikiem Związku, nie wносиło na jego rzecz żadnego mienia ruchomego i nieruchomości oraz że jest zobowiązane wnieść wpłatę członkowską na pokrycie wkładu własnego na realizację budowy zakładu zagospodarowania odpadów w P. za 2013 roku w wysokości 301.925,65 zł.

(uchwała nr XXI/73/2014 k. 89)

W Statucie Związku (...) dokonano kilkakrotnie zmian:

- uchwałą nr XVII/61/2014 z dnia 17 stycznia 2014 roku jako uczestników Związku wskazano 20 gmin,
- uchwałą nr II/12/2015 z dnia 3 marca 2015 roku jako uczestników Związku wskazano 21 gmin,
- uchwałą nr IX/36/2016 z dnia 22 kwietnia 2016 roku jako uczestników Związku wskazano 20 gmin, uchylono § 18 oraz § 35 ust.1 Statutu.

(Dzienniki Urzędowe Województwa (...) k. 16-18)

Przedstawiciele Miasta Ł. wnioskowali o zmianę Statutu, aby uregulować kwestie rozliczeń przy występowaniu ze Związku. Jednakże wniosek nie został przegłosowany i Statut nie został zmieniony w tym zakresie.

(zeznania K. K. na rozprawie w dniu 18 września 2017 roku k. 214v, czas nagrania 00:09:37-00:50:22)

Gmina M. Ł. stojąc na stanowisku, że z uwagi na nieosiągnięcie zakładanego celu, Związek w sposób nieuzasadniony dysponował i dysponuje mieniem powódki w postaci środków finansowych wpłaconych tytułem wpłaty członkowskiej w części obejmującej składkę inwestycyjną niewykorzystaną na koniec roku ustania członkostwa w związku z dokonanymi i udokumentowanymi wydatkami na realizację wspólnego przedsięwzięcia, wezwała Związek do zwrotu kwoty 756.293,95 zł. Opisaną kwotę Miasto Ł. traktowało jako niewykorzystany majątek gminy, który przynosił Związkowi dochód w postaci odsetek od lokat. Przed Sądem Rejonowym w Łowiczu toczyło się postępowanie o zawezwanie do próby ugodowej, w którym nie doszło do zawarcia ugody między stronami.

(kopia protokołu rozprawy SR w Łowiczu w sprawie I Co 1155/15 z dnia 17 lutego 2016 roku k. 90 , zeznania K. K. na rozprawie w dniu 18 września 2017 roku k. 214v, czas nagrania 00:09:37-00:50:22)

Do czasu zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie nie zakończono budowy (...) w P.. Inwestycja jest nadal realizowana – zostały tam dotychczas wykonane prace za ponad 5 mln zł: przygotowano teren pod budowę (wyburzono nieruchomości, wykonano wycinkę drzew, czyszczenie rowu melioracyjnego), podniesiono teren o około 1 metr, wykonano przyłącze wodociągowe i energetyczne. W 2016 roku została podpisana umowa na dofinansowanie inwestycji, zaś w dniu 28 czerwca 2017 roku podpisano umowę z wykonawcą na budowę inwestycji.

(zeznania świadka A. W. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 194, czas nagrania 01:24:18- 01:51:21 , zeznania świadka K. P. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 194-195, czas nagrania 01:51:21-02:14:01, struktura i źródła finansowania k. 200v-201 , zeznania świadka D. K. na rozprawie w dniu 17 lipca 2017 roku k. 204v, czas nagrania 00:04:18-00:24:14)

Składowisko odpadów w J., obsługujące miasto Ł., nadal funkcjonuje i prawdopodobnie będzie funkcjonować do 2022 roku. Miasto posiada również alternatywę przekazywania śmieci do innych rejonów, np. do K..

(zeznania świadka J. H. (1) na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 192-193, czas nagrania 00:17:28-00:55:51 , zeznania świadka G. M. na rozprawie w dniu 8 maja 2017 roku k. 193-194, czas nagrania 00:55:51-01:24:18 , zeznania K. K. na rozprawie w dniu 18 września 2017 roku k. 214v, czas nagrania 00:09:37-00:50:22)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, które nie były kwestionowane przez strony oraz zeznań stron i powołanych świadków, które tworzą spójną logiczną całość.

Dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego Sąd nie oparł się na zeznaniach J. H. (2) w zakresie, w jakim twierdził on, że inne gminy występujące ze Związku otrzymały zwrot składki inwestycyjnej. Twierdzenia te były sprzeczne z załączonymi do akt uchwałami Zarządu pozwanego Związku, z których wynikało, że Gmina R. oraz Gmina G. zostały zobowiązane do uiszczenia na rzecz Związku pełnej stawki składki inwestycyjnej za cały okres pozostawania w Związku.

Sąd nie oparł się również na zeznaniach G. M. w zakresie jego twierdzeń, że jedynym celem założenia Związku była wyłącznie budowa składowiska. Powyższe twierdzenie nie zostało poparte żadnymi dowodami, okoliczność ta nie wynika również ze złożonego dla akt Statutu Związku oraz zeznań pozostałych świadków.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest bezzasadne i podlega oddaleniu.

Zgodnie z brzmieniem art. 64 ustawy o samorządzie gminnym w celu wspólnego wykonywania zadań publicznych gminy mogą tworzyć związki międzygminne (ust. 1), a uchwały o utworzeniu związku podejmują rady zainteresowanych gmin (ust. 2). Utworzenie związku wymaga przyjęcia jego statutu przez rady zainteresowanych gmin bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady gminy (art. 67 ust. 1), a statut związku powinien określać m.in. organy związku, ich strukturę, zakres i tryb działania, zasady udziału w kosztach wspólnej działalności, zyskach i pokrywania strat związku, zasady przystępowania i występowania członków oraz zasady rozliczeń majątkowych (art. 67 ust. 2). Związek nabywa osobowość prawną po zarejestrowaniu, z datą ogłoszenia statutu. Organem stanowiącym i kontrolnym związku jest zgromadzenie związku (art. 69 ust. 1), którego uchwały są podejmowane bezwzględną większością głosów statutowej liczby jego członków (art. 71). Organem wykonawczym związku jest zarząd, powoływany i odwoływany przez zgromadzenie spośród jego członków (art. 73 ust. 1 i 2). Związek wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność (art. 65 ust. 1). Do gospodarki finansowej związku międzygminnego stosuje się odpowiednio przepisy o gospodarce finansowej gmin, przy czym plan finansowy związku uchwała zgromadzenie związku (art. 73a).

Jak wynika z przytoczonych unormowań, związki międzygminne - z wyjątkiem przewidzianym w art. 64 ust. 4 ustawy o samorządzie gminnym (tj. ustawowy obowiązek utworzenia związku międzygminnego) - są formą dobrowolnego współdziałania gmin stosowaną w celu wspólnej realizacji zadań publicznych, zwłaszcza podejmowania przedsięwzięć przekraczających możliwości gminy. Do utworzenia takiego związku może dojść tylko w drodze porozumienia dwóch lub większej liczby gmin, co oznacza, że związek międzygminny powstaje w drodze umowy między gminami. Z chwilą uzyskania przez związek osobowości prawnej majątek powstały z wkładów wniesionych przez zainteresowane gminy staje się majątkiem związku. Aktualizuje się wówczas zasada wyrażona w art. 49 ust. 1 ustawy o samorządzie gminy, że gmina nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania innych gminnych osób prawnych, a te nie ponoszą odpowiedzialności za jej zobowiązania. Stosownie do art. 67 § 2 pkt 6 u.sam.gm., gminy uczestniczące w związku są zobowiązane - na zasadach określonych w statucie - partycypować w kosztach wspólnej działalności oraz w zyskach, a także w pokrywaniu strat związku.

Powodowa Gmina oparła swe roszczenia na braku realizacji celu, dla którego powołano Związek. Ze stanowiskiem tym nie można się zgodzić. Jak wynika z załączonego do akt Statutu, celem Związku miało być zaspokajanie potrzeb publicznych i interesów mieszkańców zrzeszonych gmin w zakresie rozwiązywania problemów związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w szczególności poprzez utworzenie i prowadzenie kompleksowego

regionalnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Jednym z głównych zadań było przygotowanie, realizacja budowy, utrzymania i eksploatacji Zakładu (...) wspólnego dla uczestników Związku. Zatem cele Związku zostały sprecyzowane bardzo szeroko. Nadto ze Statutu, ani z żadnej uchwały podjętej przez Związek nie wynika, że wykonanie celu lub zadania miało nastąpić w jakimś określonym terminie. Związek od chwili jego utworzenia przez cały czas prowadził statutową działalność, zaś powodową Gminę, zgodnie z przyjętym Statutem, obciążał obowiązek uczestniczenia w kosztach.

Powódka oparła żądanie zwrotu opisaną w pozwie kwotę na podstawie § 36 Statutu, który odnosi się do zwrotu mienia wniesionego do Związku, podnosząc, iż mieniem gminy, zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym, są także środki pieniężne.

Należy zatem wskazać, że zgodnie z brzmieniem art. 44 k.c. mieniem jest własność i inne prawa majątkowe. Są to też takie prawa majątkowe jak wierzytelności oraz prawa osobiste o charakterze majątkowym. Mieniem są tylko prawa, nie są zaś obowiązki (długi), które własność i inne prawa majątkowe tylko obciążają. Pojęciem mienia są zatem objęte jedynie aktywa przysługujące określonemu podmiotowi. (zob. komentarz do art. 44 kodeksu cywilnego, autorstwa Wojciech J. Katner, Lex 2009 r., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2009 r., sygn. II CSK 215/09, Lex nr 551060).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy zauważyć, że skoro Statut przewidywał zmniejszenie wysokości należnej od gminy wpłaty członkowskiej o wartość mienia wniesionego na rzecz Związku, zatem pojęcia „mienie” użyto w znaczeniu wartościowych składników majątkowych, zgodnie z definicją przewidzianą w kodeksie cywilnym. Jednocześnie, gdyby chodziło o użycie tego pojęcia zgodne z kompleksowym ujęciem mienia samorządów, jako wszelkich walorów wchodzących w skład ich majątków, ten przepis Statutu oraz przepisy o zwrocie wniesionego mienia w naturze stanowiłyby zbędne powtórzenie zapisów odnoszących się do wkładów pieniężnych na rzecz Związku. Przytoczone przez powodową Gminę na uzasadnienie swych twierdzeń orzeczenia sądów administracyjnych odnosiły się do odmiennych, od opisywanego w niniejszej sprawie, stanów faktycznych, a ich uzasadnienia zmierzały w istocie do wykazania kompleksowego ujęcia pojęcia majątku jednostek samorządowych w kontaktach gospodarczych (zakaz prowadzenia przez radnego działalności gospodarczej z wykorzystaniem mienia gminy).

Jednocześnie należy wskazać, że powodowa Gmina nie wniosła na rzecz Związku żadnego mienia ruchomego ani nieruchomości, wobec czego nie było podstaw do zastosowania § 36 Statutu celem rozliczenia uiszczonych składek w postaci pieniężnej.

Podkreślić należy, że z § 35 ust. 3 wynikało, że wystąpienie ze Związku uczestnika nie zwalniało gminy z obowiązków opisanych w § 29 (tj. coroczne wpłaty członkowskie) za okres, w którym Związek świadczył na jego rzecz usługi. (...) finansowania Związku został tak skonstruowany, że wszystkie składki były wliczone do montażu inwestycyjnego – gminy przystępując do Związku miały świadomość, że nie mogą liczyć na zwrot wniesionych środków. Przy czym środki finansowe przekazywane przez gminy nie stanowiły darowizn, a dochód zdefiniowany w rozporządzeniu w sprawie kwalifikacji budżetowej. Wobec czego żądanie powódki o zwrot części uiszczonych na rzecz Związku składek inwestycyjnych nie znajdowało podstawy w oparciu o zawarty między stronami stosunek umowny.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd rozważał również o żądaniu powodowej gminy na podstawie przepisów art. 405 i nast. kodeksu cywilnego. Należy zauważyć, że zbyt wysokie świadczenie, przekraczające wartość kosztorysową inwestycji mogłoby stanowić powstanie bezpodstawnego wzbogacenia po stronie pozwanego Związku. Niewątpliwie jednak nakłady inwestycyjne dokonane przez powodową gminę mogłyby zostać rozliczone w stosunku do kosztów całej inwestycji. Nie bez znaczenia pozostawałaby jednak wówczas okoliczność, że występując ze Związku powodowa gmina spowodowała zmniejszenie liczby mieszkańców objętych projektem, co wprost mogło skutkować brakiem przyznania dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska. Jedynie przystąpienie w 2014 roku innych gmin utrzymało status quo Związku i przyznanie dofinansowania na realizację inwestycji.

Przyjmując zatem, że ewentualne rozliczenie jakichkolwiek wpłat dokonanych na cele inwestycyjne możliwe będzie dopiero po zakończeniu i rozliczeniu całej inwestycji, pozew należałoby uznać za przedwczesny.

Mając powyższe na względzie Sąd oddalił powództwo.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Pozwany wygrał proces w całości, zatem strona powodowa winna zwrócić na jego rzecz wszystkie koszty, które poniósł. Na koszty poniesione przez pozwaną Związek złożyła się kwota 10.800 zł tytułem zastępstwa procesowego (§ 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz.U.2015.1804).

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powódki.